

Skrivelse från styrelsen för Ölands Vattenråd till Kommunstyrelserna i Borgholm och Mörbylånga

Datum
2017-10-18

1 (3)

Skrivelse angående Ölands vattentillgångar och -användning

För Ölands kommuners långsiktiga planering av att säkra dricksvattentillgången för invånare och verksamheter, samt våra ytvattens roll som näringsämnesrecipient och för biologisk mångfald, vill Ölands Vattenråd framföra dessa ståndpunkter:

- ∇ Utforma en kommunal vattenresursplanering med åtgärder som leder till att en väsentligt större andel av nederbörden inte rinner ut i havet, utan aktivt kvarhålls som ytvatten, vilket via infiltration ger ökad grundvattenbildning.
  - Ett återställande av landskapets magasineringsförmåga minskar vårt beroende av tekniska lösningar och råvattentillgångar från fastlandet.
  - Naturligt mineraliserat dricksvatten från öländska isälvsdeltan ger en hög kvalitet, och en sammansättning som sannolikt bidrar med positiva folkhälsoeffekter.
  - Använd SGU:s geologiska kartering vid planering/lokalisering av ovanstående, samt genomför den tänkta uppföljningen.
- ∇ Intensifiera arbetet med att minska läckage och utflödet av näringsämnen från jordbruk, turism och enskilda avlopp.
- ∇ Ta fram en operativt användbar handlingsplan för att stärka ekologiska funktioner och biologisk mångfald i akvatiska miljöer på och runt Öland.
  - Förbered handlingsplanen med en utredning om, och hur, naturliga eller anlagda ytvattenförekomster kan skötas och utformas för att tillgodose olika behov och önskemål.
- ∇ Ett utökat vattensamarbetet mellan kommunerna underlättar förverkligandet av en målstyrd, kostnadseffektiv vattenresursplanering.

Bakgrund och fördjupande argument

Förra årets krisartade akutläge med sällsynt låga grundvattennivåer klarades ändå ganska bra med tankbilar, en snabb byggnation av rörledningen från fastlandet och en framgångsrik sparkampanj. Även i år var vi på väg in i något liknande, men även om läget nu i höst ser lite bättre ut, bör vi räkna med att allvarlig vattenbrist kan drabba oss i framtiden.

Kontakt

Samordnare Kristin Bertilius
Hemsida: www.vattenorganisationer.se/oland/
Bankgiro: 716-0419

Tel: 0485-88480
Adress: Box: 52, 387 21 Borgholm
Organisationsnummer: 802456-5338

E-post: kristin.bertilius@borgholm.se

**Skrivelse från
styrelsen för Ölands Vattenråd
till Kommunstyrelserna i Borgholm och Mörbylånga**

2 (3)

Rörledningen fortsätter väl att fungera, men den förutsätter god tillgång på vatten från fastlandet. Sparkampanjer ska givetvis fortsätta, men kan i längden vara svåra att få samma goda hörsammande på. Det nya avsaltningsverket i Sandvik kommer att leverera rätt stora volymer vatten, mest för Borgholms kommun, men dess kvalitet är ännu inte riktigt intrimmad. Om kanske två år är en liknande anläggning klar som renar ("avsaltar") processvatten från Industrireningsverket i Mörbylånga, det vill säga Guldfågeln, som ju står för cirka en tredjedel av dricksvattenanvändningen i den kommunen.

Dessa tekniska och kostsamma åtgärder kommer att ge en signifikant minskning av behovet av volymer av råvatten från grundvatten till ledningsnäten på Öland. De ger också en reservkapacitet inför eventuella framtida svaga nederbördsperioder. Framöver kan man därför inrikta arbetet på att bättre utnyttja de naturliga vattentillgångarna: Att behålla en större del av det regn som ändå kommer att falla på Öland, om än med större tidsmässig variation än nu.

Ölands Vattenråd menar därför att det redan nu är nödvändigt att avsätta mer resurser för analys och utredning, för att på längre sikt låta råvattentillgången vila mer på att bromsa det under senaste seklet accelererade utflödet av nederbörden, på grund av dränering av landskapet. Att i högre grad behålla vattnet på land, för ökad infiltration och grundvattenbildning, ger den bästa vattenresursen, även kvalitetsmässigt, enligt WHO (Världshälsoorganisationen).

En ordentlig uppföljning av SGU:s flygningar och kommande markstudier, samt utnyttjande av äldre utredningar, ska kunna ge välgrundade åtgärder för att bättre ta vara på det nedfallande vattnet, vilket kommer att leda till just långsiktigt hållbara lösningar, genom både enskilda och allmänna initiativ.

Vi är nog alla överens om att vatten och näringsämnen rinner ut i Östersjön i en omfattning som är långt ifrån naturlig. Näringsämnen tillförs även grundvattnet. Grundorsakerna är förstas dikningen och överskottet av näringsämnen från åkrarna. De negativa effekterna drabbar våra egna kustnära vattenområden, dricksvattenkvalitet och dikade våtmarker (och flöden) som inte förmår hålla kvar vatten och som växer därmed igen.

Effekterna på biologisk mångfald handlar om försämrade status för en lång rad växter och djur i våtmarker, flöden och i Östersjön. Några (växt)arter tillväxer kraftigt på grund av riklig näringstillgång, vilket minskar livsutrymmet för andra växter och djur. Andra arter missgynnas av alltför omfattande vattenbrist.

Lösningarna är att närma sig naturliga halter av näringsämnen i vattensystemen och att så långt möjligt återställa "naturliga" vattenregimer i flöden och våtmarker. Detta kommer att skapa förutsättningar för en påtagligt ökad biologisk mångfald, givetvis även beträffande fiskar. Att återställa naturliga vattenregimer förutsätter inte vandringshinder, men vi behöver lära oss mer om hur vi gör det på ett bra sätt.

Beslut med dessa inriktningar ger så klart vissa konflikter med jordbruk, fiskvandring och -lek, bebyggelse, naturvård m.m. Samtidigt ser vi ett ökat behov av vatten för grödor och boskap, och många dammar har på senare år anlagts.

**Skrivelse från
styrelsen för Ölands Vattenråd
till Kommunstyrelserna i Borgholm och Mörbylånga**

3 (3)

Vi tror att en öppen och prestigelös diskussion mellan olika intressen, där dessa är inställda på att kunna kompromissa, är den bästa vägen. En sådan process bör alltså gynnas och initieras av de vattenansvariga i kommunerna, såväl politiker som tjänstemän. En viktig insikt är att dessa (vatten)frågor berör många andra verksamhetsområden och beslutsprocesser som påverkar vår framtid ”på land och i stad”, och inte minst besöksnäringen.

Öland Vattenråd, med sin sammansättning och uppdraget att vara en mångsidig värnare om våra vatten, kan fungera som ett obundet diskussionsforum, som stöd för och bevakare av en hållbar utveckling av utnyttjandet av vattenresurser på och runt Öland. Vi ser gärna en dialog med kommunerna, och avser att inför kommunalvalet 2018 återkomma i dessa vattenfrågor.

Styrelsen för Ölands Vattenråd